

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio V. De Loquutione Angelorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

Imò neque in causa prima cognoscuntur effectus illi, quos non producit nisi cum causa secunda, quai illos non continet adequatè.

Resp. falsam esse utramque illam sequelam, quia causa secunda dicit ordinem determinatum ad causam primam, sine qua non potest agere, atque ita qui penetrat causam secundam cognoscit etiam effectum, ut producibile à causa prima & secunda. Intellectus autem non dicit ordinem illum determinatum ad species sine quarum consortio nequit agere, idè qui comprehendit intellectum non cognoscit distinctè omnes intellectiones quas potest habere, sed confusè tantum, cognoscendo quod cognoscere possit omnia. Causa verò increata continet etiam adequatè omnem effectum possibilem, idè quò in ea sola cognosci potest quodlibet possibile. Reliqua soluta sunt cum egi de comprehensione Dei.

SECTIO V.

De loquutione Angelorum. S. Thom. q. 107.

Angelorum lingua intellectiva est, (inquit Theophyl.) vis nimirum illa qua sibi mutuo Angeli rerum diuinarum intellectum, & diuinas cogitationes attribunt: idè intellectiōni Angelicæ loquutionem commodè subnectere solent Theologi, & fatentur insolutam adhuc mansisse difficultatem de hoc linguarum commercio inter Angelos, qui linguā & ore carent; est enim difficillimum dicere, quid faciat Angelus loquens quando alium Angelum excitat ad audiendum, & quando in eo causat cognitionem secreti sui. Quam certè difficultatem video pendere totam ex dictis de causa productiua specierum Angelicarum.

Certum igitur primò sit, Angelos posse inter se loqui, & manifestare inuicem secreta, nam hoc ex scripturis euident est, v.g. c. 7. Apocal. clamat vnus Angelus ad alios, *nolite nocere terra & mari, &c.* & in ep. canonica S. Iudæ *Michaël Angelus cum Diabolo disputat.* Alia plura loca proferri possent: Ratio autem euident est, quia inter creaturas rationales naturale omnino est, ut secretas cogitationes vna alteri manifestet: & hoc politica etiam societas necessariò requirit, quam reperiri certum est inter Angelos.

Certum est secundò, posse vnum Angelum loqui simul pluribus, & ab iis etiam audiri, quia nos etiam possumus. Deinde posse vnum Angelum loqui alteri secreto, ita vt ab alio etiam presente non audiat; esset enim maxima imperfectio si Gabriel non posset pandere vni secretum suum, quin omnibus illud panderet, sed neque dubitari potest, quin vnus Angelus loqui possit alteri Angelo distanti, & quin Angelus inferior loqui possit Angelo superiori, nam hæc omnia necessaria sunt ad societatem politicam, & cum inter homines etiam ipsos reperiantur, multò magis necesse est vt inter Angelos non desint.

Certum est tertio, loquutionem Angeli nihil esse aliud, quàm actum quo alteri declarat, id quod ipse vult aut cogitat. Verbum enim externum, vt ex logica ipsa constat, significat semper verbum internum mentis, & obiectum externum, quod per conceptum mentis representatur. Itaque vt vnus Angelus alteri loquatur, necessaria sunt quatuor. Primum est actus internus Angeli loquentis manifestandus Angelo audienti. Secundum est voluntas illum manifestandi. Tertium est cognitio huius actus elicitæ ab Angelo audiente. Quartum est medium quo Angelus loquens de facto ingenerat in Angelo audiente nouam illam cognitionem: hoc enim est necessariò aliquid nouum per quod excitatur Angelus audiens.

De hoc ergo medio tota est huius difficultatis obscurissima controuersia, nam de illo tripliciter video authores sentire primo aliqui censent illud esse ali-

quid omnino extrinsecum Angelo tū loquenti, tū audienti, & hæc vocant signa. Secundò alij volunt illud esse aliquid intrinsecum soli Angelo loquenti, & omnino extrinsecum audienti. Tertio malunt alij, illud esse intrinsecum Angelo audienti productum ab Angelo loquente. Quæ tria sigillatim expendenda sunt, vt tandem, quid videatur verisimilius explicari possit.

§. I.

Utum loquutio Angelorum fiat per aliquid extrinsecum Angelo tū loquenti, tū audienti.

Prima ergo sententia docet Angelum non posse loqui alteri, nisi formando aliquod signum vocibus nostris haud ab simile, quo representetur instrumentaliter cogitatio secreta Angeli loquentis, quæ signa dupliciter solent defendi.

Primò enim Durand. Argentina, Ægid. cum quibus Arriaga etiam videtur sentire, dicunt signa hæc corporea esse, ac sensibilia, vocibus nostris similia, formata in aëre, vel in altero corpore vicino: siue illa sint sonoræ voces, similes nostris, siue figuræ quedam descriptæ in aëre, vel certè motus quidam locales ipsorum Angelorum suscipientium varias figuras, quod erit loqui per nutus,

Secundò, Gregorius, Marsil. Molina, Albertin. Arriag. putant signa illa quibus Angeli loquuntur esse qualitates quasdam spirituales formatas per actum Angeli loquentis, vel in ipso Angelo loquente, vel in Angelo audiente, vel in vtroque simul, quæ respondeant nostris vocibus corporeis, significentque omnino ad placitum. Formationem enim horum signorum vocant loquutionem Angelorum, & illa diuersa signa varias Angelorum linguas, quarum cognitionem infuderit illis Deus ab initio, sicut Adamo infudit cognitionem hebrææ linguæ.

Dicendum tamen primò est, loquutionem Angelorum non esse productionem signorum sensibilibus aut spiritualibus factam per voluntatem Angeli loquentis. Ita fusè probant Suar. l. 2. c. 26. Valq. disp. 111. c. 9. & 10.

Prima pars negans fieri loquutionem hanc per signa sensibilia, multis rationibus probari potest, ista satis sit: quia non potest substantia spiritualis pendere à corpore, in sua locutione quæ debita ipsi esset etiam si nulla essent corpora: sed si nulla essent corpora, non posset Angelus formare signum vllum corporeum, quia nulli subiecto posset illud imprimere, ergo Angelus non loquitur per formationem signi vllius corporei. Confirm. quia signum illud corporeum, vel est vox aliqua similis nostræ, vel descriptio alicuius figuræ: si primum Angeli loquuntur vt corpora, quod absurdum est: si secundum, non loquuntur, sed scribunt.

Secunda pars, de signis spiritualibus probatur etiā efficaciter. Primò, quia signa hæc sunt omnino inutilia, vt per ea cognoscat Angelus audiens secretum Angeli loquentis, nam posito eo signo, vel adhuc exigitur species, vt per illud cognoscatur ab Angelo audiente, vel nõ exigitur: si exigitur species, ergo necessarium non erat illud signum, nam æquè benè poterat produci species ipsius conceptus secreti, ac species ipsa signi, cur enim æquè benè non poterit Angelus loquens, formare species secreti sui conceptus, quàm signum illius: si autem non exigitur species, sed ipsum immediatè cognoscitur, ergo & ipsum secretum, imò & quodlibet aliud obiectum poterit cognosci ab Angelo sine specie. Imò si ab initio sunt infusa à Deo species omniū illorum signorū, quæ tunc excitantur à Deo, quando formantur signa; facilius erit dicere species secretorum productas esse à Deo,

Loquuntur Angeli mutuo.

Loqui possunt simul pluribus.

Quatuor ad loquutionem requiruntur.

Signa corporea.

Signa spiritualia.

Reijciuntur signa corporea.

Reijciuntur signa spiritualia.

quæ tunc excitentur quando Angelus loquens vult secretum suum cognosci ab altero. Secundò, signa illa non possunt significare naturaliter, alioqui similitudinem haberent cum obiectis, neque significare possunt ad placitum, quia sic supponerent priorem Angelorum loquutionem per quam conuenirent inuicem de illorum significatione, nisi velis infusam esse à Deo notitiam illorum signorum, quæ sint eorum linguæ, quod statim apparet esse fictitium. Tertio, hæc loquutio & signorum formatio, vel fit in Angelo ipso audiente, & sic nullus Angelus loqui potest alteri distanti: vel fit in medio, & sic accidens spirituale recipitur in subiecto corporeo, sed nec secreta esse poterit loquutio, nam æquè benè vnus Angelus signum illud videbit, ac alter cui fit loquutio: vel fit in ipso Angelo loquente, & sic secreta non est loquutio eandem ob causam, & manet difficultas quare Angelus audiat id quod remotum est.

§. II.

Vtrum loquutio Angeli fiat per solam mutationem factam in Angelo loquente.

Secunda sententia remotis omnibus signis statuit loquutionem hanc fieri sine vlla mutatione facta in Angelo qui audit, sed per solam mutationem in Angelo qui loquitur quod exponi potest tripliciter.

Loquutio
per actum
voluntatis.

Primò enim Capreolus, Caietan. Valent. Granad. volūt Angelicam loquutionem fieri per solum actum voluntatis quo conceptus loquentis ad audientem dirigitur: nam conceptus (inquiunt) loquentis eo ipso secretus est, quo non vult illum manifestari eo igitur ipso quo dirigit illum ad alterum, & vult illum esse manifestum tollit velamen illud, quo impediatur cognitio, & sic Angelus solā voluntate alteri loquitur.

Secundò, Arrubal supponit posse obiectum aliquod dupliciter cognosci. Primò, absolute prout est talis entitas, & natura. Secundò, relatè prout est volitum alteri manifestari: atque Angelos non habere species omnes cogitationum alienarum absolute sumptarum, sed tantum cogitationum, & obiectorum prout sunt volita illis manifestari: species autem illas non producere cognitionem, donec obiecta sunt volita illis manifestari, quia hoc officeret libertati, sed statim ac Angelus vult manifestari secretum, species illas agere sicut species futurorum, non agunt donec res actu existant, quia existentia obiecti, est conditio necessaria, vt species illæ agant: similiter enim voluntatem manifestandi esse conditionem sine qua species secreti manifestandi non potest agere.

Per actum
intellectum
reflexum.

Tertio, Valques disp. 111. cap. 11. dicit loquutionem Angeli fieri non per actum voluntatis, sed per actum intellectus reflexum, quia supponit actus quidem voluntatis secretos & ignotos esse alijs Angelis actus autem intellectus esse notos. Vnde (inquit) eo ipso quod Angelus reflexè cognoscit actum suæ voluntatis, manifestat illum alteri Angelo, & sic illi loquitur.

Dico secundò, loquutio Angeli non fit per solum actum intellectus reflexum quo cognoscatur actus voluntatis Angeli loquentis.

Reprobatur.

Ratio est, quia hæc sententia Valques supponit actus intellectus vnus Angeli patere alijs omnibus Angelis, quod suprà reiectum est. Si enim Angelus manifestaret alteri suum secretum eo ipso quod illud cognoscit, sequeretur nullum esse actum voluntatis, quem Angelus quilibet non cognosceret: nemo enim est ferè aut Angelus, aut homo qui non sciat omnes actus suæ voluntatis.

Quomodo autem verum sit quod loquutio illa possit fieri per solum actum voluntatis, quo Angelo

velit aperire alteri Angelo secretum suum vt volebant Caietanus & Arrubal constabit ex postea dicendis.

§. III.

Vtrum loquutio Angelorum fiat per mutationem factam in Angelo audiente.

Tertia ergo superest sententia, quod neque in medio, neque in se ipso, sed in eo qui audit, Angelus loquens aliquid producat, quod quadrupliciter exponi potest.

Primò enim, Scotus, & Scotistæ communiter existimant intellectum Angeli loquentis efficere immediatè in intellectu Angeli audientis cognitionem rei de qua loquitur. Idè sentit Gabriël, nisi quod existimat verbum mentis productum in animo loquentis esse causam conceptus in animo audientis, vtrum autem illa sit causa solum inadæquata, vel adæquata non satis explicant.

Quadruplex explicatio.

Secundò, Suarez, Becan. & alij nonnulli Theologi putant loquutionem Angeli fieri eo quod Angelus loquens efficiat in intellectu audientis speciem impressam conceptus sui.

Tertio, Maratius & Tannerus volunt Deum ab initio creationis, infudisse cuilibet Angelo species eorum omnium conceptuum, quos alij Angeli vellent deinceps ipsis communicare per loquutionem quæ species non agant nisi quando Angelus loquens vult communicare alteri secretum suum, tunc enim Deum concurrere de nouo cum illis speciebus cum prius non concurreret.

Quarto, huc renocari potest eorum sententia qui malunt species secretorum produci à Deo in intellectu Angeli audientis, quoties Angelus loquens vult suum secretum manifestari alteri Angelo.

Dico tertio, loquutio Angelorum non fit quod Angelus loquens efficiat immediatè in intellectu audientis intellectionem: vel speciem vllam impressam: neque per nouam productionem speciei factam à Deo, tunc quando Angelus vult manifestari secretum suum.

Prima pars de productione speciei expressæ probatur, quia nullus intellectus extra se ipsum producere potest transeunter intellectionem, alioquin intellectio non erit actio vitalis; omnis enim actio vitalis producitur ab eo principio in quo recipitur, sed si producatur ab Angelo loquente in intellectu audientis, non producetur à principio in quo recipitur, ergo illa intellectio non erit vitalis.

Non producit speciem expressam.

Secunda pars de productione speciei impressæ probatur, quia si conceptus Angeli produceret speciem impressam in altero Angelo, hæc esset actio in distans, potest enim vnus Angelus loqui cum Angelo distante: non video autem quomodo magis possit nati aliter agens spirituale agere in distans, quam agens materiale. Deinde omnis productio specierum fit naturaliter, & necessariò vt pater inductione omnium agentium; potentia enim productiua specierum non est subordinata libertati, ergo si secretum cordis producit sui speciem, necessariò cognoscitur ab Angelo quolibet. Addo denique quod si futurorum & aliorum quæ Angelus intelligit species ab initio habet Angelus certè debet eodem modo infusas accepisse species omnium secretorum quæ manifestantur ei ab altero Angelo.

Non speciem impressam.

Tertia pars de productione noua specierum à Deo facta, tunc quando Angelus loquens vult manifestari secretum suum alteri Angelo, satis probata esse videtur ex ijs quæ dixi de causa productiua specierum Angelicarum, quas dixi fuisse productas à Deo in ipsa creatione Angeli, non autem illas de nouo quotidie produci ad præsentiam obiectorum. Imò etiam videretur diffici llimum eo modo explicare loquutionem

Neque Deus illam producit.

nem Angelicam, si enim solus esset Deus qui produceret de nouo speciem in Angelo audiente, sequeretur quod vnus Angelus non loquitur cum altero Angelo, sed eo volente Deus tanquam interpres voluntatis Angelis loquitur cum illo Angelo, quia ille solus loquitur, qui solus excitat Angelum audientem, sed solus Deus tunc excitat Angelum audientem non autem Angelus, ergo solus est Deus qui loquitur, non autem Angelus: si dicas excitare moraliter non loquitur ergo physice sed moraliter.

S. IV.

Verior loquutionis Angelice explicatio.

Dixi quomodo non fiat Angelica loquutio, quod erat facillimum, nunc operosius est modum explicare probabilem, quo illa fiat: si autem Angelus loquens neque producat aliquid extra se quod sit signum, vel species aut cognitio conceptus secreti: neque Deus producat de nouo illam speciem, videndum restat, quomodo ergo Angelus loquens excitet Angelum audientem, & causet in eo cognitionem secreti.

Conclusio. Dico quartò, Angelorum loquutio fit per solam voluntatem Angeli manifestari volentis alteri Angelo secretum suum, quā posita tanquam conditione species illa quas prius habebat Angelus audiens incipiunt agere cum prius non posset agere: siue quod illa talis naturæ sint vt non agant nisi quando adest actus ille voluntatis Angelicæ quem statim exigant quando ille positus est: siue quod Deus non concurrat cum illis ita exigente naturā voluntatis liberæ, quamdiu Angelus non vult secretum suum manifestari. Ita omnino censent Thomistæ omnes, Valentia, Granadus, Arrubal, Tannerus qui volunt loquutionem Angelorum fieri per solam directionem conceptus loquentis ad Angelum audientem.

Explicatio & probatio. Ratio est, quia eo modo debet fieri loquutio Angeli vnus ad alterum Angelum, quo Angelus audiens veniat in cognitionem secreti quod manifestat Angelus loquens, sed per solum actum voluntatis quem habet Angelus loquens, potest Angelus audiens venire in cognitionem huius secreti, ergo loquutio Angeli fit per actum illum voluntatis, quem habet Angelus loquens manifestandi secretum suum. Probatur minor, eo modo potest Angelus venire in cognitionem rei quæ definit esse secreta, & quam prius non cognoscebat, quo potest venire in cognitionem rei, quæ prius erat futura & incipit esse præsens, sed Angelus potest venire in cognitionem rei quæ definit esse secreta, sicut venit in cognitionem rei quæ definit esse futura per solam voluntatem Angeli loquentis; sicut enim Angelus habet species concreatas rei futuræ, sic habet etiam species rei secretæ, cognoscit autem rem quæ definit esse futura, vel quia, primò talis naturæ species illa est, vt non possit agere nisi quando obiectum existit, vel secundò, quia exigit concursum Dei quem prius non exigebat: eodem autem modo potest cognoscere rem quæ definit esse secreta, quia talis naturæ species illa est, vt requirat tanquam conditionem actum voluntatis manifestantis secretum, vel quia non exigit concursum Dei donec Angelus loquens actum illum voluntatis eliciat, ergo loquutio Angelorum potest fieri per solum actum, quo Angelus vult manifestari secretum suum. Deinde ideo tantum actus internus vnus Angeli est secretus alteri Angelo, quia species illa quam habet, non actu mouet potentiam ex eo quod desit illi conditio ad agendum necessaria, vel ex eo quod non exigit concursum Dei, donec Angelus loquens manifestari volet secretum suum. Vnde argumentor: tunc vnus Angelus loquitur alteri quando manifestat illi secretum suum, sed tunc illud mani-

festat, quando remouet impedimentum illius cognitionis, ergo tunc loquitur quando remouet illud impedimentum; sed illud impedimentum est solum negatio huius actus voluntatis, ergo eo ipso quod ponit actum voluntatis loquitur alteri Angelo.

Denique nullo alio modo potest explicari, quomodo vnus Angelus alteri loquatur vt ex dictis patet, iuxta istam verò explicationem omnia facile saluantur quæ requirit vera & propria loquutio. Primò, enim explicatur quomodo Angelus loquens audientem exciter ad nouam cognitionem ad hoc enim satis est quod producat in se ipso actum voluntatis, quo posito species impressa quam habebat Angelus audiens incipiat exigere concursum Dei quem prius non exigebat, neque ad illam excitationem opus est, vt producat effectiue aliquid in Angelo audiente. Actus ergo ille voluntatis est tota loquutio Angelica, quæ debet esse in eo qui loquitur non autem in eo qui audit; per cum enim excitatur Angelus, cum excitetur species quæ prius non excitabatur. Deinde sic explicatur quomodo vnus Angelus possit simul loqui pluribus, quia illis vult secretum suum esse manifestum. Quomodo item possit vnus Angelus audire plures Angelos loquentes simul, quia species illa plures quas habet incipiunt simul exigere Dei concursum. Denique satis explicatur quomodo vnus Angelus loqui possit alteri Angelo distantanti, quomodo loqui possit secretò, &c.

Obijcies tamen primò, vt vnus Angelus physice loquatur cum altero, necesse est vt physice illum excitet sed si loquutio est tantum actus voluntatis quem immanenter in se ipso producit Angelus loquens, non excitat physice Angelum audientem, sed moraliter duntaxat quatenus Deus mouet ad concurrendum cum specie cum qua prius non concurrencebat, ergo loquutio Angeli non est solum actus ille voluntatis Angelicæ.

Resp. disting. maiorem, vt aliquis Angelus physice loquatur debet excitare physice Angelum audientem producendo physice in ipso aliquid nego: producendo aliquid, quod sit physica conditio ad hoc vt Angeli audientis species excitetur, & exigit physicum concursum Dei, concedo. Verum quidem est quod Angelus loquens non producit physice aliquid in Angelo audiente, sed producit tamē aliquid, quo posito species exigit physicum Dei concursum, & excitatur physice.

Obijcies secundò, sequi quod Angelus non potest loqui cum altero Angelo nisi de suis actibus, quod absurdum est, quia nos etiam loquimur inuicem de obiectis omnino distinctis à nostro actu: probò sequelam, quia per actum voluntatis Angelicæ solum excitat species illius actus, non autem species aliorum obiectorum, ergo non loquuntur Angeli nisi de suis actibus voluntatis.

Resp. Angelos loqui tum de suis actibus, tum de obiectis prout Angelus vult ea manifestari, quia posito actu voluntatis Angeli loquentis, excitatur species illius actus, & species obiecti prout voluit manifestari; Angelus enim audiens cognoscit vtrumque intuitiue per propriam speciem, quæ tunc tantum incipit excitari; cum enim ego loquor alteri, vox mea declarat duo. Primò, illud obiectum de quo loquor, secundò, quod ego, tibi volo illud manifestari, neque vnum potest representare sine altero, similiter actus ille quo Angelus manifestari vult actum illum representationem talis obiecti, manifestat se ipsum, & obiectum prout est volitum manifestari alteri Angelo.

Obijcies terriò, hinc sequi quod Angelus ad quancunque distantiam potest loqui alteri Angelo, quod tamen falsum est, quia in scripturis dicitur Angelos concurrere in vnum locum vt loqui possint. Probatur sequela, quia si Angelus loquens nihil producit in Angelo audiente, certè distantia locorum non impedit quo minus audiri possit. Deinde sequeretur quod vnus Angelus

Prima obiectio.

Secunda obiectio.

Terria obiectio.

Angelus mentiri non potest alteri Angelo, quia si Angelus elicit actum quo manifestat suum secretum, certe Angelus audiens illud audit eo modo quo est.

Resp. negand. posse vnum Angelum loqui alteri ad quamcunque distantiam, etiam si non producat aliquid physicum in Angelo audiente, quia certa distantia est conditio quâ sublatâ non potest excitari species in Angelo audiente, quia non exigit concurlum Dei, quando Angelus vnus nimium ab altero distat. Manifestum etiam est, quomodo vnus Angelus possit mentiri alteri Angelo, quia scilicet Angelus ille, qui mentitur habet actum voluntatis quo vult significari alteri obiectum falsum. Deus in Angelo audiente concurrit cum specie huius actus, neque vllō modo mentitur aut decipit, vt patet; quilibet enim mentitur duos habet conceptus vnū quo cognoscit verum, alterum quo cognoscit falsum, quod vult alteri significari.

Loquutio
cum ho-
minibus.

Colliges ex his primò, quomodo Angeli cum hominibus loqui possint; non enim loqui possunt cum illis nisi mouendo eorum species materiales prius existentes, vel certe nouas producentes, quod quomodo fiat postea dicitur: non infundunt autem species purè spirituales quia per illas anima nihil intelligit in corpore. Cum Deo loquuntur per solum actum voluntatis quo illi declarant suos conceptus aut desideria.

Illumina-
tio.

Colliges secundò, quomodo illuminatio differat à loquutione; de illa enim disserit S. Thom. q. 106. differunt autem inter se sicut species à genere. Nam omnis quidem illuminatio est loquutio, sed non omnis loquutio est illuminatio. Definitur ergo illuminatio, manifestatio veritatum diuinarum à Deo acceptarum & ignotarum Angelo audienti; est enim illuminatio supernaturalis cum doceat veritates diuinas vt reuelatas, & sub lumine supernaturali: Loquutio autem, est communicatio cuiuscunque conceptus, sicut quotiescunque alterum doces alteri loqueris, sed non contra. Illuminari omnes inferiores Angelos à Deo mediantibus Angelis superioribus dictum olim est ex Dionysio: & hanc illuminationem vocari quatenus manifestat veritatem, vocari purgationem quatenus tollit talem ignorantiam: Perfectionem quatenus maximum addit ornamentum Angelo illuminato.

QVÆSTIO III.

De naturali perfectione voluntatis Angelica.

Quæst. 59. & 60.

Voluntas
est in An-
gelis.

Esse in Angelis voluntatem constat ex scripturis, & quia nullibi esse potest intellectum, quin sit etiam volituum, vt probabam aliàs: deinde quod hæc voluntas non differat realiter à substantia ipsius Angeli, differat autem à suo actu, constat ex dictis de intellectu, imò & voluntates Angelorum specie diuersorum, specie differre inter se, manifestum est si differant intellectus. Præterea certum est, quod in Angelica voluntate iidem illi omnes actus reperiuntur, qui distinguunt solent in voluntate humana circa bonum, & malum, circa finem & mediâ; amant enim & odio habent, desiderant & fugiunt, gaudent & dolent, &c. reliqua omnia communia sunt voluntati Angelicæ ac humanæ, sola nobis superest Angeli libertas de qua breuiter queri debet.

SECTIO VNICA.

De libertate voluntatis Angelorum.

Libertatem hîc propriè voco, Dominium illud voluntatis Angelorum in suos actus, & potestatem ponendi eos, vel non ponendi, quam esse in Angelis constat ex eo quod capaces sunt meriti, & demeriti, &

quia vbi est intellectus proponens indifferentiam obiectorum, ibi voluntas libera est & indifferens ad illa vel amanda, vel odio habenda. Difficultas igitur solum esse potest primò, circa quæ obiecta voluntas Angeli libera sit. Secundò, quando sit libera. Tertio, quomodo sit libera.

S. I.

Circa quæ obiecta voluntas Angeli sit libera.

Id est, vtum Angelus amet necessariò semper se ipsum, vtum necessariò Deum amet, aut aliud aliquod bonum creatum, & vtum possit cessare ab omni actu.

Duplex
dubitatio.

Ratio dubit. est primò, quia omnis amor necessariò se ipsum amat, sed Angelus non potest cessare ab omni amore, ergo Angelus non potest cessare ab amore sui.

Secundò, intellectus Angeli non potest cessare ab omni cognitione, ergo non potest voluntas cessare ab omni amore, est enim eadem ratio.

Dico primò, Angelus cessare potest ab amore cuiuscunque obiecti tùm distributiue sumpti, tùm etiam collectiue, atque aded cessare potest ab amore sui, & ab amore Dei.

Conclusio.

Ratio illorum omnium est, quia potest Angelus cessare à cognitione cuiuscunque obiecti distributiue sumpti, ergo multò magis cessare potest ab amore. Deinde nullum bonum potest necessitare voluntatem ad amorem sui nisi sit summum bonum cognitum euidenter & intuitiue. Denique potest Angelus apprehendere aliquod bonum in cessatione ab amore obiecti cuiuscunque, v. gr. potest cessare ab amore Dei vt se ipsum amet, potest cessare ab amore sui, vt intensius Deum amet, ergo potest Angelus cessare ab amore obiecti cuiuscunque sumpti distributiue. Quod autem cessare possit etiam ab omni actu collectiue, & puram habere omissionem difficilius est vt constabit ex dicendis tr. 3.

Ratio.

Ad primam Resp. falsum esse, quod in amore amemus nos ipsos, & quod quilibet actus reflexè se ipsum amet, quod probabam esse impossibile; actus enim odij non est amor formalis, sed virtualis duntaxat.

Solutio
dubitatio-
num.

Ad secundam Resp. esse disparē rationem intellectus & voluntatis, nam intellectus cum non sit liber in se ipso, non potest imperare sibi ipsi cessationem ab actu, sed illa debet imperari à voluntate cum quo imperio iunctus semper est actus intellectus: voluntas autem formaliter libera est tùm ad agendum, tùm ad non agendum, atque aded cessatio ab actu, tam est in potestate voluntatis, quam ipse actus.

S. II.

Vtrum voluntas Angeli libera sit in primo instanti sui esse. S. Thom. q. 63, art. 5.

Certum est Angelos non esse in primo instanti suæ creationis liberos ad peccandum mortaliter, si Deus independenter ab omni eorum dispositione gratiam illis conferat sanctificantem, queritur ergo, vtum Angelus in se ipso præcisè spectatus, primo illo instanti quo creatur elicere possit actum liberum, & peccare.

Ratio dubit. primò est, quia vt voluntas liberè peccet debet esse indifferens tunc quando peccat, sed in primo illo instanti voluntas Angeli non est indifferens, quia tunc vt suppono est determinata, ergo in illo primo instanti Angeli voluntas non potest liberè peccare. Neque dicas voluntatem Angeli esse determinatam & indeterminatam in eodem instanti temporis; quia in eo instanti temporis duo debent distinguuntur instantia naturæ, primum in quo voluntas est indifferens, secundum in quo est determinata. Contra enim insto, illa indifferentia quæ est in illo priori naturæ vel existit, vel non existit: si non existit ergo ficticia est, si existit, ergo in illo instanti temporis licet dicere nunc voluntas est indeterminata, sed hoc prorsus

Prima
dubitatio.